

Uppföljning inriktning budget

Barn- och ungdomsnämnden 2025

Beslutande instans: Barn- och ungdomsnämnden
Datum för beslut: 2025-05-27
Diarienummer: 2025.129 BUN

Bakgrund

Alingsås kommuns styrmodell beskriver hur nämnderna i Alingsås kommun har möjlighet att i samband med budget välja ut prioriterade politiska inriktningar. Syftet är att på ett kortfattat sätt tydliggöra för förvaltningen vad som är viktigt att förhålla sig till eller hur arbetet ska inriktas för att nå den politiska viljan.

Uppföljningen av de politiska inriktningarna sker i respektive nämnd. I barn- och ungdomsnämnden sker uppföljning av nämndens inriktning i samband med fördjupad månadsuppföljning per april, i delårsboks slut samt i årsboks slut.

Inriktning budget 2025

Inriktningen i budget framgår nedan och därefter följer en redovisning av förvaltningens insatser och planerade åtgärder under året.

Barn- och ungdomsnämndens inriktning för budget 2025 fokuserar på att säkerställa bättre förutsättningar för kvalitet och ekonomisk hushållning. Nämnden beslutade att rikta särskilda resurser för att stödja elever med hög frånvaro.

För att höja kvaliteten på undervisningen i skolan förstärktes elevpengen i årskurs 4 till 6 och årskurs 7 till 9. Detta ska bidra till förbättrade förutsättningar för trygghet och studiero, inklusive disciplinära åtgärder och särskilt stöd.

Utvecklingsarbete under året fortsätter i förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola, med fokus på att alla elever ska uppnå grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna. Insatser utifrån nämndens identifierade risker inom ramen för kvalitetsarbete, kompetensförsörjning och förbättringar av arbetsmiljön är fortsatt prioriterade.

Inom förskolan är målet att säkerställa undervisning och omsorg av hög kvalitet genom fortsatt arbete med arbetsmiljö, kompetensförsörjning och tidiga insatser för särskilt stöd. Satsningar görs även på att förbättra lärmiljöerna och den inre organisationen, bland annat genom mindre grupper under dagen samt förtydligande av roller och uppdrag.

För att skapa en stabil organisation och säkerställa en god ekonomisk hushållning ska bättre stödstrukturer utvecklas. Fokus kommer att vara utökat stöd i budget och prognosprocesser, rätt och tillräcklig dokumentation samt en förskole- och skolorganisation som möter framtidens behov och utmaningar.

Uppföljning per område

Varje område beskrivs utifrån nämndens inriktning med vilka insatser och åtgärder som genomförts samt vilka ytterligare åtgärder och insatser som planeras (kursivt).

Tidiga insatser för särskilt stöd (förskola)

Inom förskolan är målet att säkerställa undervisning och omsorg av hög kvalitet genom ett kontinuerligt arbete med arbetsmiljö, kompetensförsörjning och tidiga insatser för särskilt stöd.

Förutom generella insatser inom arbetsmiljö och kompetensförsörjning har flera aktiviteter och åtgärder genomförts för att stärka arbetet med tidiga insatser för särskilt stöd inom förskolan.

Förskolans rektorer har genomgått kompetensutveckling i att leda barnhälsan samt fått utbildning i våldspreventivt arbete i samarbete med Barnahus och Linköpings universitet.

Förvaltningen har implementerat "stödmodulen" i Unikum, ett verktyg för dokumentation och uppföljning av arbetet med särskilt stöd i förskolan. En förvaltningsövergripande kartläggning har genomförts för att analysera hur arbetet med barn med omfattande stödbehov ser ut. Resultaten från kartläggningen används som underlag för förvaltningsledningens dialoger kring förskoleorganisationen och resursfördelningen till förskoleenheterna. Kartläggningen hjälper också till att fånga de barn som har behov av särskilt stöd i förskoleklassen.

Planerade framtida aktiviteter och insatser inkluderar fortsatt utbildning i våldspreventivt arbete för specialpedagoger i förskolan, vidare arbete med implementeringen av stödmodulen i Unikum, fortsatt arbete inom rektorsgruppen med fokus på att leda barnhälsan, samt fortsatta dialoger kring insatser för att möta behoven hos barn som har omfattande stödbehov i förskolan.

Lärmiljö och inre organisation (förskola)

Satsningar görs även på att förbättra lärmiljöerna och den inre organisationen, bland annat genom att barnen vistas i mindre undervisningsgrupper under dagen samt förtydligande av personalens roller och uppdrag.

Genomförda aktiviteter och insatser inkluderar bland annat ett förtydligande av roller och ansvar och särskilt vad gäller rektors ledning av utbildningen utifrån skollagen kapitel 2 § 10. Kompetensutveckling inom organisation och ledning av förskolornas arbets- och utvecklingsorganisation har fortsatt, bland annat genom externa föreläsare¹ samt handledning till rektorer och utvecklingsgrupper rörande lärmiljöer och förskolans inre organisation. Arbetet med att utveckla förskolornas "Bärande pedagogisk idé" syftar till att skapa en tydlig och sammanhängande grund för verksamheten vid varje förskola. Två rektorer har hållit i föreläsningar för sina kollegor där de beskrivit hur arbetet med bärande pedagogisk idé ger en gemensam riktning för verksamheten så att förskolans personal arbetar mot förskolans gemensamma mål på ett strukturerat sätt.

Två heldagar med fokus på kvalitet och utveckling har genomförts där deltagarna har läst och diskuterat böckerna "Att leda en lärande förskola" (Lund 2022) och "Förskolan med barnet i centrum" (Eidevald och Palmgren 2021). Kollegialt lärande med inspiration och kunskap kring lärmiljöer och inre organisation har spridits genom att rektorerna i strukturerade forum delar med sig av sina utvecklingsarbeten inom området.

Planerade aktiviteter och insatser innefattar fortsatt kompetensutveckling för rektorer med utgångspunkt i boken "Att leda en lärande förskola". Dialogen inom rektorsgruppen kring förskolornas arbets- och utvecklingsorganisation kommer att fortsätta. I enheternas verksamhetsuppföljningar genomförs en särskild uppföljning av förskolornas ledningsorganisation samt arbetet med mindre undervisningsgrupper. Dessutom kommer en specifik insamling att genomföras i 2025 års verksamhetsuppföljningar för att identifiera enheternas behov av stöd för vidare utveckling avseende utvecklade lärmiljöer utomhus.

¹ Christan Eidevald, Anna Lund och Katinka Vikingsen.

Läsa, skriva, räkna

Utvecklingsarbete kommer under året att fortsätta i förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola, med fokus på att alla elever ska uppnå grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna.

Genomförda aktiviteter och insatser inkluderar utbildningar för att stärka arbetet med att utveckla barns fonologiska medvetenhet i förskolan. Dessa har riktats till rektorer, specialpedagoger och all personal inom förskolan. Läslyftets modul "läsa och berätta" har implementerats för samtliga personalgrupper inom förskolan. Utvecklingen av förskolebibliotek pågår på flera enheter i syfte att främja barns läsande och litteracitetsutveckling. Rektorer i förskolan har även deltagit i en föreläsning av Ann Pihlgren, med fokus på temat "Att leda språkutveckling i förskolan".

En gemensam kompetenshöjande insats har genomförts, med fokus på skollagens bestämmelser om garantin för tidiga stödinsatser och dess olika moment. Garantin för tidiga stödinsatser har varit ett genomgående tema i nätverksaktiviteter. Då anpassad grundskola numera omfattas av obligatorisk tillämpning av garantin för tidiga stödinsatser har materialet särskilt granskats med fokus på detta. Arbetet med utvecklade kunskapsuppföljningar i anpassad grundskola har inletts. Utvecklingsarbete i fritidshemmet har ett ökat fokus på kunskapsuppdraget vilket är ett uppdrag som förstelärarna i fritidshemmet med förvaltningsövergripande uppdrag har.

Fortsatt arbete pågår där varje skolenhet utformar en lokal plan för garantin för tidiga stödinsatser. Förvaltningen erbjuder stöd genom underlag och en gemensam workshop. Nya översiktsvyer i Unikum är under utveckling, och ytterligare kompetensutveckling för rektorer planeras, med särskild inriktning på bedömningsstödet för årskurs 1. Utökade statsbidrag har gett möjlighet till två förstelärartjänster med förvaltningsövergripande uppdrag vad gäller matematik vilka kommer fokusera på undervisning och särskilt stöd från årskurs 4 och uppåt.

Trygghet och studiero, inklusive disciplinära åtgärder

För att höja kvaliteten på undervisningen i skolan förstärks elevpengen i årskurs 4 till 6 och årskurs 7 till 9. Detta ska bidra till förbättrade förutsättningar för trygghet och studiero, inklusive disciplinära åtgärder och särskilt stöd.

De ökade resurserna i form av förstärkt elevpeng innebär att varje elev vid en skolenhet tillför ytterligare resurser. Detta har gett skolorna förbättrade förutsättningar för ökad lärar- och personaltäthet, jämfört med en situation där inga extra resurser hade riktats mot högstadiet. Det faktiska utfallet av resurstilldelningen för respektive skolenhet varierar beroende på antalet elever, då ersättning ges i form av elevpeng, och beroende på hur rektor formar sin enhets inre organisation.

Kompetensutvecklingsinsatser avseende disciplinära åtgärder enligt Skollagen har genomförts för rektorer. Röda villan har formaliserats som en akutskola med en tillhörande särskild undervisningsgrupp. Ansökan om statsbidrag har gjorts och beviljats.

Arbetet med trygghet och studiero ligger till stor del på rektorernas ansvar. Huvudmannen följer arbetet genom enheternas verksamhetsuppföljningar samt genom analyser av resultaten från den GR-gemensamma elevenkäten för årskurs 2, 5 och 8. En sammanställning över skolornas insatser för trygghet och studiero har tagits fram, och ett mindre antal skolor med lägre enkätresultat och avsaknad av riktade insatser i enheternas verksamhetsuppföljningar har identifierats för vidare uppföljning. *Skolenheter med låga eller sjunkande värden för trygghet och studiero i elevenkätena, och som inte har identifierat dessa områden som prioriterade utvecklingsområden i verksamhetsuppföljningen, kommer att följas särskilt under hösten.*

Vid vissa skolenheter har särskilda eller komplexa utmaningar relaterade till trygghet och studiero uppstått, där verksamhetschef har kopplats in. För dessa platsbundna situationer har verksamhetschefen bistått rektorerna med att samordna och strukturera de insatser som finns tillgängliga, både inom enheten och genom förvaltningsgemensamma stödfunktioner.

Mot av bakgrund förändrad lagstiftning har frågan om kameraövervakning i huvudmannens 7–9-skolor lyfts och ett arbete initierats. Det pågår en process där rektorerna på respektive enhet ska redogöra för behovet av kameraövervakning, med tydliga beskrivningar av ändamål och syfte. I underlagen ska behovet av kameraövervakning stödjas av relevanta och dokumenterade underlag som motiverar och klargör syftet med kameraövervakningen. Parallellt arbetar förvaltningens stödfunktioner med att identifiera och bedöma den rättsliga grunden för kameraövervakning. När detta arbete är slutfört kommer förvaltningen att sammanställa en intresseavvägning i samverkan med berörda rektorer. Intresseavvägningen kommer att presenteras för nämnden, som därefter beslutar om fortsatt arbete. I det fortsatta arbetet ingår en konsekvensbedömning enligt artikel 35 i GDPR, framtagande av stödmaterial, beräkning av kostnader samt utveckling av en organisationsstruktur för att hantera och löpande utvärdera kameraövervakningen vid respektive enhet.

Särskilt stöd (skola)

För att höja kvaliteten på undervisningen i skolan förstärks elevpengen i årskurs 4 till 6 och årskurs 7 till 9. Detta ska bidra till förbättrade förutsättningar för trygghet och studiero, inklusive disciplinära åtgärder och särskilt stöd.

Rekrytering och personalplanering pågår för att förstärka utifrån beslutad elevpeng särskilt för årskurs 7 till 9. En gemensam kompetensutvecklingsinsats riktad till enhetschefer har genomförts. I förvaltningschefens ledningsgrupp pågår dialoger om resursskolor och kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper, omfattningen av antalet elever som ges särskilt stöd samt barn i förskolan med omfattande stödbehov. Röda villan har formellt etablerats som en akutskola med en tillhörande särskild undervisningsgrupp. Formaliseringen har inneburit att rutiner och administrativa uppgifter för verksamheten har säkerställts. En ansökan om statsbidrag för akutskola har skickats in.

Inom ramen för internkontrollen har analyser av betygskataloger genomförts avseende anpassad studiegång. Ett antal skolor har uppmärksammats på avvikelser mellan rapporteringen till nationell statistik och noteringar i betygskatalogerna.

Förvaltningen planerar framåt en kompetensförstärkande insats i form av föreläsning och workshop riktad till rektorer, vilken kommer att genomföras under maj månad. Utifrån vad som framkommer planeras vidare kompetensutvecklingsinsatser under hösten. Utökade statsbidrag ger gett möjlighet till ökat antal försteläraryppdrag där ett kommer att ha ett förvaltningsövergripande uppdrag med inriktning mot särskilt stöd i matematik. Som en del av nämndens internkontroll kommer analys av vårterminens betyg att ske, särskilt i relation till beslut om anpassad studiegång och andelen elever som når betygskriterierna i de olika ämnena.

Elever med hög frånvaro

Nämnden riktar särskilda resurser för att stödja elever med hög frånvaro. I förvaltningen pågår ett arbete med att identifiera vilka insatser som krävs för att öka närvaron för de elever som har låg eller ingen närvaro.

Utifrån de särskilt riktade resurserna har förvaltningen utformat fyra tjänster för socialpedagoger för att arbeta med elever med hög frånvaro. Syftet är att öka elevernas närvaro i skolan, med särskilt fokus på årskurs 7 till 9, men insatserna inkluderar även elever i årskurs 6, särskilt i övergången mellan årskurs 6 och 7. Uppdragsbeskrivningar för tjänsterna har tagits fram och förankrats tillsammans med förvaltningens chefer och rektorer. Socialpedagogerna tillträder inför skolstarten höstterminen 2025.

Fortsatt arbete pågår inom ramen för BUS-samverkan (Barn och Unga i Samverkan) kring skolsocialt arbete, som bedrivs i samarbete med Socialförvaltningen. Fokus kommer att vara förbyggande arbete riktat mot barn i förskolan och elever i grundskolans yngre åldrar och deras familjer. Förvaltningen kommer även framöver att arbeta med hur tidigt samordnade insatser (TSI) ska organiseras i samverkan med hälso- och sjukvården, socialtjänsten och andra relevanta verksamheter.

Kvalitetsarbete, kompetensförsörjning och arbetsmiljö

Insatser utifrån nämndens identifierade risker inom ramen för kvalitetsarbete, kompetensförsörjning och förbättringar av arbetsmiljön är fortsatt prioriterade.

Förvaltningen har genomfört ett antal insatser under året inom områdena kvalitetsarbete, kompetensförsörjning och arbetsmiljö. En ny strategi för att göra huvudmannens kvalitetsarbete känt inom förvaltningen har implementerats. En film om huvudmannens systematiska kvalitetsarbete, tillsammans med en sammanfattande text och tillgång till hela verksamhetsuppföljningen, har publicerats på kommunportalen och riktar sig till förvaltningens personal.

Nya mallar för kommande års kvalitetsarbete kopplat till enheternas verksamhetsuppföljning har tagits fram och förankrats hos samtliga chefer och rektorer. Ett av syftena är att tydligare kunna följa upp och utveckla kvaliteten i olika rutiner utifrån skollagen och de olika skolformernas läroplaner. Ett annat syfte att minska mängden dokumentation för enheterna.

Förvaltningsledningen har genomfört en workshop med samtliga chefer för att identifiera sambandet mellan arbetsmiljö och dokumentationskrav samt för att belysa vilka områden och frågor som bör prioriteras. Utifrån detta har flera förändringsarbeten påbörjats inom stödstrukturer för korrekt och tillräcklig dokumentation (se nedan). Förvaltningsledningen har även initierat ett arbete med att tydliggöra organisationen för det systematiska arbetsmiljöarbetet, liksom uppdrag och arbetsformer för skyddskommittéer och samverkansforum på olika nivåer.

Inom ramen för kompetensförsörjning har ett flertal åtgärder initierats. Ett pågående arbete syftar till att utveckla och tydliggöra ansvarsfördelningen vid överlämning till och introduktion av nya chefer. Arbete pågår för att möta lagstiftningens krav rörande professionsprogram för legitimerade förskollärare, lärare och för rektorer. Förvaltningsledningen har inrättat flera arbetsgrupper som ska fastställa ambitionsnivåer för kompetensförsörjning inom olika personalkategorier och utforma förslag på relevanta åtgärder. En tidigare efterfrågad satsning inom kompetensförsörjning och kvalitetsutveckling i förskolan är karriärtjänster, vilka nu möjliggjorts genom utökade statsbidrag. Utökade statsbidrag för skolan och också inneburit fler försteläraryppdrag i grundskolan som kommer att ha förvaltningsövergripande uppdrag. Arbetet fortskrider även med att ta fram en anvisning för strategisk kommunikation, där förvaltningens varumärke som arbetsgivare inom förskola och skola är en central fråga.

De fortsatta insatserna under året utgår från ovan nämnda åtgärder. Ett pågående arbete med roller och tjänsteplanering i förskolan syftar både till att förbättra arbetsmiljön och till att stärka kompetensförsörjningen. Som en del av arbetet med att tydliggöra organisationen för det systematiska arbetsmiljöarbetet, liksom uppdrag och arbetsformer för skyddskommittéer och samverkansforum, kommer årshjul för samverkan att tas fram. Dessa ska inkludera struktur och avstämningar för information, uppföljning och analys av arbetsmiljö samt andra samverkansfrågor på olika nivåer. I arbetet ingår också att klargöra riktlinjerna för dokumentation av det systematiska arbetsmiljöarbetet på lokal nivå.

Stödstrukturer

För att skapa en stabil organisation och säkerställa en god ekonomisk hushållning ska bättre stödstrukturer utvecklas. Fokus kommer att vara utökat stöd i budget och prognosprocesser, rätt och tillräcklig dokumentation samt en förskole- och skolorganisation som möter framtidens behov och utmaningar.

För att stärka stödet i budget-, prognos- och annat ekonomiarbete har en controller rekryterats, som tillträtt i början på maj månad. *En utvärdering av nämndens socio-ekonomiska resursfördelning planeras. Bland de planerade insatserna ingår en utredning av förändringar i förvaltningens verksamhetssystem för ekonomi och personal och hur dessa stödjer och speglar förvaltningens organisation.*

Dokumenthanteringsplanen har reviderats i syfte att stödja och förtydliga dokumenthanteringen inom förvaltningen. Ett nytt dokumentationssystem för det systematiska kvalitetsarbetet har tagits fram och införs från och med 2025. Delar av uppföljningen kommer att ske genom internkontroll och professionella bedömningar för målen som rör verksamhetens genomförande. Förvaltningsledningen har genomfört en workshop med samtliga chefer för att identifiera kopplingen mellan arbetsmiljö och dokumentationskrav samt vilka områden och frågor som bör prioriteras. Utifrån detta har flera förändringsarbeten påbörjats för att utveckla stödstrukturer för rätt och tillräcklig dokumentation.

Arbete planeras med både elevhälsans olika professioner och rektorer för att tydliggöra vad som ska dokumenteras, särskilt i elevhälsosystemet Prorenata och i Unikum, verksamhetssystemet för pedagogisk dokumentation. Förvaltningen ser över dokumentationen av ansökningar om extraordinärt medicinskt stöd. Dessutom pågår arbete med att tydliggöra riktlinjer för hur orosanmälningar sparas, samt en undersökning av hur detta arbete kan effektiviseras eller automatiseras.

Med anledning av den statliga utredningen "Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet" (SOU 2025:26) följer förvaltningen utvecklingen för de förändringar som presenteras. Inom dessa områden avvaktar förvaltningen med större utvecklingsarbeten. Samtliga chefer har fått en kortfattad genomgång av utredningen. Förvaltningen är i kontakt med leverantörerna för både Unikum och KB-process för att tidigt kunna delta i utvecklingen av tjänsterna vid eventuellt förändrade lagkrav. *Ett*

arbete pågår med att förtydliga strukturerna för dokumentlagringsytan Alfresco, både för stödjande och styrande dokument, samt med att gallra inaktuella dokument.

Lokalförsörjningsprocessen har förtydligats och ett omtag görs för att utveckla bedömningar av nämndens lokalbehov. Inom ramen för förskole- och skolorganisationen arbetar förvaltningen utifrån nämndens uppdrag med att genomföra kapacitetsbedömningar av förskolor i tätorten, baserat på faktorer som ventilation, brandsäkerhet, lokalernas livslängd, tillgänglighet och lärmiljöernas utformning. Baserat på dessa bedömningar samt barn- och befolkningsprognoser tas förslag fram för den framtida förskoleorganisationen i tätorten. Förvaltningen samarbetar med Alingsåshem, som bistår i delar av detta arbete.

Sammanfattning

Uppföljning av förvaltningens arbete utifrån nämndens inriktning redovisas utifrån områdena: tidiga insatser för särskilt stöd (förskola), lärmiljö och inre organisation (förskola) samt läsa, skriva, räkna där fokus huvudsakligen är förskolan och grundskolans yngre åldrar. Genomförda och planerade insatser består i huvudsak av olika kompetenshöjande insatser till såväl rektorer som övrig personal.

Vidare presenteras pågående arbete inom trygghet och studiero, inklusive disciplinära åtgärder samt särskilt stöd. Genomförda och planerade insatser fokuserar i huvudsak på kompetenshöjande aktiviteter samt formalisering av Röda villas som akutskola. Frågan om kameraövervakning är aktuell för huvudmannens 7-9-skolor och arbete pågår vid respektive skolenhet med att ta fram underlag för barn- och ungdomsnämnden att ta ställning till inför eventuellt införande med utgångspunkt från dataskyddslagstiftningen.

Förvaltningen beskriver pågående arbete inom ramen för nämndens riktade resurser för att åtgärda hög skolfrånvaro där ett team av socialpedagoger rekryterats som ska stödja elever att öka närvaron i skolan.

Därtill redovisas hur aktuellt utvecklingsarbete inom kvalitetsarbete, kompetensförsörjning och arbetsmiljö samt övriga stödstrukturer fortskrider. Fokus inom dessa processer är frågan om rätt och tillräcklig dokumentation, tydlighet i strukturer för olika typer processer och verksamhetssystem. Därtill pågår arbete inom tidigare uppdrag för förskol- och skolorganisation med fokus på lokalförsörjning.

Nästa uppföljning sker till barn- och ungdomsnämndens sammanträde i september 2025.